

Ewa Stawicka

Aktualne stanowisko CCBE w kwestii Układu Ogólnego w sprawie handlu usługami (GATS)

Palestra 48/3-4(543-544), 159-162

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Podczas każdej Sesji Plenarnej, jak również na wszystkich kolejnych spotkaniach Stałej Komisji CCBE, w porządku dziennym umieszczana jest tematyka związana z aktualnym stanem negocjacji GATS. Obejmuje ona najczęściej liczne i dość szczegółowe zagadnienia. Dla Czytelników „Palestry” przydatne może się okazać krótkie opracowanie, syntetycznie przedstawiające zarówno istotę GATS, jak i podstawowe założenia, którymi kieruje się biorące pośredni udział w tych negocjacjach CCBE.

Ewa Stawicka

Aktualne stanowisko CCBE w kwestii Układu Ogólnego w sprawie handlu usługami (GATS)

1. Niniejszy dokument zawiera krótki ogólny przegląd stanu, w jakim znajdują się obecnie negocjacje GATS. Osobom zainteresowanym bardziej szczegółowymi informacjami na ten temat polecić można zapoznanie się z ostatnio opublikowanym przez IBA (International Bar Association – Międzynarodowe Stowarzyszenie Adwokatów) „Podręcznikiem dla palestr będących członkami IBA”, w którym znajdują się porady oraz objaśnienia kwestii wynikających z GATS, istotnych dla zawodu adwokackiego. Dostęp do owego podręcznika można uzyskać poprzez stronę internetową CCBE o adresie: www.ccbe.org.

2. W listopadzie 2001 roku Międzynarodowa Organizacja Handlu (WTO) podjęła na szczeblu ministerialnym decyzję o zapoczątkowaniu nowej rundy negocjacji w kwestii usług w ramach GATS; została ona zakrojona na 3 lata. Ustaloną dla krajów członkowskich końcową datą zgłaszania postulatów był 30 czerwca 2002 r., termin zgłaszania propozycji natomiast określono do dnia 31 marca 2003 r. 1 stycznia 2005 r. ma być datą ostatecznego zakończenia negocjacji.

3. Od czasu ostatniej rundy rozmów w ramach GATS, usługi prawnicze zostały włączone w zakres bieżących negocjacji dotyczących liberalizacji dostępu do glo-

balnych rynków. W ramach obecnie trwającej rundy, poszczególne kraje będą negocjowały warunki, na których adwokaci zagraniczni będą mogli wykonywać praktykę w innym kraju członkowskim WTO.

4. Komisja Europejska prowadzi negocjacje w imieniu krajów członkowskich Unii Europejskiej. Komisja ściśle współpracuje i konsultuje się z każdym spośród krajów członkowskich upewniając się, że zgadzają się one na propozycje Komisji. Komisja zasięga także konsultacji w CCBE, aby istniała pewność, że punkt widzenia środowisk adwokackich jest brany pod uwagę przy proponowaniu rozwiązań dotyczących usług prawniczych.

5. W czerwcu 2002 roku Komisja zgłosiła postulaty zmierzające do usunięcia barier w sektorach handlu usługami 109 krajów WTO. CCBE nie przedstawiła Komisji listy barier w dostępie do rynku, która wymieniałaby każdy z krajów z osobna, tak jak to ma miejsce w ramach WTO. Zamiast tego, CCBE zachęciła palestry będące jej członkami do tego, aby same przedstawiły listy barier. W oparciu o nie, francuska narodowa organizacja adwokacka oraz Stowarzyszenie Prawników Anglii i Walii opracowały końcowe postulaty każdego z krajów.

6. Jednocześnie, Komisja otrzymała do dnia dzisiejszego postulaty z 21 krajów domagających się zwiększonego dostępu do rynków UE. Obecnie Komisja przygotowuje swoje stanowisko negocjacyjne w kwestii tego, co znajdzie się w jej propozycjach. Stanowisko to ma być gotowe na koniec marca 2003 r. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż w zakończeniu poprzedniej rundy, w roku 1994, Komisja zobowiązała kraje członkowskie, aby zezwoliły adwokatom z pozostałych krajów WTO na to, by – używając tytułu zawodowego uzyskanego we własnym kraju – świadczyli usługi w zakresie ich prawa ojczystego oraz prawa międzynarodowego publicznego.

7. CCBE, w porozumieniu z Komisją Europejską, wypracowało stanowisko odnośnie do dostępu adwokatów zagranicznych do rynku usług Unii Europejskiej. Treść owego stanowiska zawarta jest w aneksie do niniejszego dokumentu.

8. Oprócz postulatów zgłaszanych w odniesieniu do poszczególnych sektorów usług, WTO pracuje także nad rozwijaniem rozwiązań poziomych. WTO opracowuje mianowicie metody dyscyplinujące tworzenie rozwiązań w obrębie poszczególnych państw – tak, by między innymi zapewnić, żeby lokalne wymogi odnośnie do licencjonowania uprawnień oraz kwalifikacji nie tworzyły obciążeń większych ponad te, jakie są obiektywnie usprawiedliwione i aby nie stwarzały one zbędnych barier dla tych, którzy pragną działać na obcym rynku. Może to oznaczać na przyszłość, że adwokatury i stowarzyszenia prawnicze Unii Europejskiej będą musiały zawczasu informować o zamiarach dokonywania zmian w swoich zbiorach zasad, umożliwiając tym samym zewnętrznym uczestnikom rynku (innymi słowy – prawnikom zagranicznym) wypowiedzenie się co do przewidywanych następstw projektowanych zmian. Treść otrzymanych w tym trybie komentarzy musiałaby być we właściwy sposób brana pod uwagę przez poszczególne adwokatury.

9. Stale toczy się dyskusja na temat oddziaływania na wykonywanie usług prawni-

czych dwu pojęć definiowanych w ramach GATS: tak zwanego „Trybu 3” („Obecność komercyjna”) oraz „Trybu 4” („Obecność osoby fizycznej”). Tryb 3 dotyczy się ustanowienia stałej formy obecności w danym kraju, takiej na przykład jak otwarcie biura. Tryb 4 odnosi się do sytuacji, w której adwokaci zagraniczni sami, jako osoby fizyczne, przybywają do obcego kraju, oferując w nim swoje usługi. Na gruncie wyników tej rundy negocjacji, która odbywała się w roku 1994, rozumiano pod pojęciem Trybu 3 nie tylko otwarcie biura w kraju goszczącym, ale również zatrudnianie w nim prawników z własnego kraju, osiedlonych w owym kraju goszczącym. Wydaje się jednak, iż właściwym sposobem rozumienia jest podkładanie pod pojęcie Trybu 3 jedynie samego faktu otwarcia biura (dla zaistnienia którego wystarcza nawet, by zatrudnieni w nim byli wyłącznie miejscowi prawnicy), natomiast świadczenie usług przez osiedlonych na terenie kraju goszczącego prawników wywodzących się z kraju pochodzenia danej firmy prawniczej podpada pod pojęcie Trybu 4 – na równi z innymi czasowymi formami świadczenia usług przez „podróżujących” prawników.

10. Innym punktem budzącym szczególne zainteresowanie jest klasyfikacja terminologiczna odnosząca się do usług prawniczych. Obecnie kraje członkowskie WTO posługują się definicją pojęcia „usługi prawnicze” zawartą w Wykazie Sektorsowej Klasyfikacji usług (MTN.GNS/W/120 z dnia 10 lipca 1991 r.). W marcu 2002 r. Australia przedłożyła propozycję rozszerzenia obecnie istniejącej klasyfikacji w taki sposób, aby mogła ona dokładniej odzwierciedlać realia rynkowe międzynarodowego handlu usługami prawniczymi, a zarazem tworzyła ramy dla tych członków, którzy pragną większej elastyczności czynionych przez siebie zobowiązań. Propozycja przez Australię ponowna klasyfikacja bazuje w przeważającej mierze na terminologii forsowanej przez IBA (International Bar Association – Międzynarodowe Stowarzyszenie Prawników), z użyciem między innymi dobrze znanych określeń takich jak „prawo kraju pochodzenia”, „prawo kraju goszczącego” i „prawo kraju trzeciego”. CCBE uważnie śledzi toczącą się debatę i wyraża w jej trakcie swoje poglądy, adresując je zarówno do IBA, jak i do Komisji Europejskiej.

11. Ostatnim spośród zagadnień zasługujących na szczególną uwagę jest kwestia dyscyplin w sektorze usług księgowych. Na forum WTO rozważa się, czy możliwe byłoby rozciągnięcie dyscyplin obowiązujących w księgowości na wszystkie sektory usług, w tym również na usługi prawnicze. Na ten temat zasięgnięto konsultacji IBA. Kraje członkowskie WTO już w przeszłości uzgodniły, że reprezentant każdego kraju winien w tego typu tematach zasięgać konsultacji odpowiednich organizacji w tym kraju działających.

ANEKS – STANOWISKO CCBE w kwestii dostępu adwokatów zagranicznych do rynku Unii Europejskiej

W związku z GATS, organizacje członkowskie CCBE są gotowe na stosowanie pojęcia FLP (Foreign Legal Practitioner – praktykujący prawnik zagraniczny) w od-

niesieniu do prawników wywodzących się spoza UE i pragnących osiedlić się w kraju członkowskim UE, z użyciem określenia „kraj pochodzenia” dla kraju spoza Unii Europejskiej oraz określenia „kraj goszczący” dla kraju członkowskiego Unii Europejskiej – na następujących warunkach:

- a) Dana osoba jest uznawana za FLP w państwie goszczącym na podstawie art. VIII GATS z 1994 r., pod warunkiem, że jest ona członkiem porównywalnej, regulowanej profesji adwokackiej posiadającej kodeks etyczny stojący na równi z wzorcowym kodeksem etyki CCBE i kodeksami deontologii zawodowej poszczególnych organizacji członkowskich CCBE, że osoba ta ma wystarczający i porównywalny stopień wykształcenia względnie zdobytego doświadczenia i że spełniła ona stosowne wymagania bądź uzyskała licencje lub certyfikaty przyznawane w jej kraju pochodzenia.
- b) FLP musi się w tym charakterze zarejestrować w organach adwokatury i/lub u właściwych władz kraju goszczącego.
- c) Zakres deontologii zawodowej wiążącej danego FLP na terenie kraju goszczącego wyznaczany jest regułami etycznymi ustanawianymi przez organa adwokatury i/lub właściwe władze kraju goszczącego – i to również wtedy, gdy reguły etyczne kraju goszczącego są bardziej restrykcyjne od obowiązujących w kraju pochodzenia.
- d) FLP musi posługiwać się w kraju goszczącym tytułem zawodowym uzyskanym w kraju pochodzenia.
- e) FLP może udzielać pomocy prawnej jedynie w zakresie swego prawa ojczystego i/albo prawa międzynarodowego publicznego (z wyłączeniem prawa Wspólnot Europejskich).
- f) FLP nie służy uprawnienie do reprezentowania kogokolwiek przed sądami ani też przed władzami administracyjnymi – poza tymi tylko sytuacjami, w których nie istnieje określony prawem obowiązek bycia reprezentowanym przez (posiadającego odpowiednie uprawnienia) prawnika.
- g) FLP może zakładać wspólne biura z adwokatami kraju goszczącego, a także może być zatrudniany przez adwokatów kraju goszczącego, o ile im samym jest to dozwolone – w celu wspólnego wykonywania zawodu.

Przygotowanie i tłumaczenie: *Ewa Stawicka*